

XL Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych

11-12 września 2023

Kraków - Wieliczka

Medical Subject Headings® stosowanie określników

Jolanta Cieśla

Biblioteka Medyczna UJ CM

Określnik* odpowiada na pytanie:

DANY JEST TEMAT – JAKI JEGO ASPEKT OMAWIA AUTOR?

Indeksujący musi pytać i odpowiadać na to pytanie dla każdego wybranego deskryptora

Jeśli tematem artykułu jest **metabolizm wątroby w zapaleniu stawów oraz efekty leczenia aspiryną**, należy rozważyć:

1. punkt widzenia, z którego rozpatruje się **WĄTROBĘ** (metabolizm, wpływ środków chem.)
2. punkt widzenia, z którego rozpatruje się **ZAPALENIE STAWÓW** (metabolizm, farmakoterapia)
3. punkt widzenia, z którego rozpatruje się **ASPIRYNĘ** (farmakologia, stosowanie lecznicze)

*Określnik, kwalifikator; ang. subheading, qualifier.

- KOLEJNOŚĆ WYBORU HASEŁ W TRAKCIE INDEKSOWANIA ZŁOŻONYCH POJĘĆ

---

1. prekoordynowane – utworzone przez NLM (np. Leczenie bólu ; Urazy oka)
2. rozwinięte – tworzymy z dozwolonymi określnikami (Pielęgniarstwo - - trendy)
3. jeśli nie można zastosować żadnego z powyższych: dwa lub więcej deskryptorów (np. Centra sprawności fizycznej ; Sprzęt i wyposażenie)

W rekordzie każdego deskryptora, z którym są powiązane deskryptory prekoordynowane jest odpowiednia wskazówka Entry Combination:

przykład: **NURSING**

Entry Combination

economics: Economics, Nursing

education: Education, Nursing

ethics: Ethics, Nursing

history: History of Nursing

legislation & jurisprudence: Legislation, Nursing

- LICZBA OKREŚLNIKÓW

.....

1. nie powinno się przydzielać więcej niż trzy określniki z tym samym deskryptorem
2. jeśli temat publikacji wymaga użycia więcej niż trzech określników z jednym deskryptorem należy zredukować ich liczbę przy pomocy hierarchii określników MeSH Qualifiers List
3. stosujemy regułę trzech określników
4. jeśli nie uda się zmniejszyć liczby określników do trzech z tym samym deskryptorem, można użyć deskryptora bez określników

- REGUŁA TRZECH OKREŚLNIKÓW

Jeśli praca omawia **unerwienie, ukrwienie, cytologię i nieprawidłową budowę** nerki, należy użyć jednego określnika z deskryptorem Nerka - - **anatomia i histologia**,

ponieważ określnik - - anatomia i histologia jest dla pozostałych nadrzędny w hierarchii.

[Home](#)

MeSH Qualifiers List

Click on Qualifier to reveal details in the MeSH Browser

- [analysis](#)
    - [blood](#)
    - [cerebrospinal fluid](#)
    - [isolation & purification](#)
    - [urine](#)
  - [anatomy & histology](#)
    - [blood supply](#)
    - [cytology](#)
      - [ultrastructure](#)
    - [embryology](#)
      - [abnormalities](#)
    - [innervation](#)
    - [pathology](#)
  - [chemistry](#)
    - [agonists](#)
    - [analogues & derivatives](#)
    - [antagonists & inhibitors](#)
    - [chemical synthesis](#)
-

[Home](#)

MeSH Qualifiers List

Click on Qualifier to reveal details in the MeSH Browser

- [analysis](#)
  - [blood](#)
  - [cerebrospinal fluid](#)
  - [isolation & purification](#)
  - [urine](#)
- [anatomy & histology](#)
  - [blood supply](#)
  - [cytology](#)
    - [ultrastructure](#)
  - [embryology](#)
    - [abnormalities](#)
  - [innervation](#)
  - [pathology](#)
- [chemistry](#)
  - [agonists](#)
  - [analogues & derivatives](#)
  - [antagonists & inhibitors](#)
  - [chemical synthesis](#)

- LICZBA OKREŚLNIKÓW

Jeśli artykuł omawia diagnostykę, leczenie, epidemiologię i umieralność – ostatni określnik nie powinien być zastosowany, ponieważ jest podrzędny wobec epidemiologii w drzewie hierarchicznym.

- statistics & numerical data
  - epidemiology
    - ethnology
    - mortality
  - supply & distribution

- LICZBA OKREŚLNIKÓW

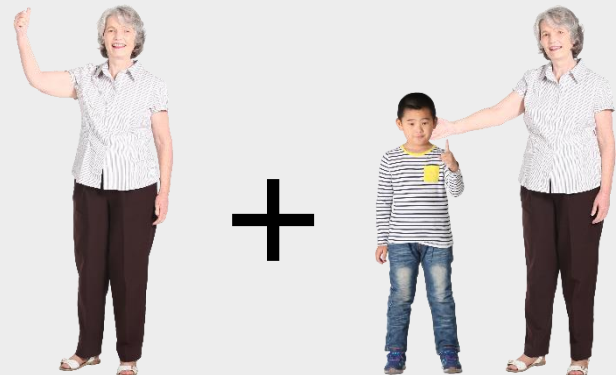

1. Jeśli artykuł omawia wiele aspektów choroby np. diagnostykę, epidemiologię, ujęcie genetyczne i leczenie

– wszystkie te określniki można przydzielić, ponieważ nie ma relacji pomiędzy nimi w drzewie określników.

Zasada stosowana w bazach danych. W katalogach bibliotecznych raczej dodamy w takiej sytuacji deskryptor bez określników.

2. Jeśli w pracy omówiono temat pod wieloma aspektami, ale jeden z nich jest opisany szczególnie obszernie, można przydzielić deskryptor bez określników oraz powtórzyć go z wybranym określnikiem.

- LICZBA OKREŚLNIKÓW

.....

- JEŚLI TEMAT NIE MOŻE BYĆ W PEŁNI ODDANY PRZY POMOCY HASŁA ROZWIĘTEGO: DESKRYPTOR – OKREŚLNIK
- WYDAJE SIĘ, ŻE OKREŚLNIK RÓWNIEŻ WYMAGAŁBY KOLEJNEGO OKREŚLNIKA,

należy:

- dodać hasło rozwinięte opisujące główny temat publikacji
- dodać deskryptor - ekwiwalent określnika
- dookreślić go przy pomocy kolejnego potrzebnego określnika.

Wyjaśnia to przykład:

Temat artykułu: **Cytologia moczu w chorobach pęcherza moczowego**

CHOROBY PĘCHERZA MOCZOWEGO -- mocz
MOCZ -- cytologia

- BRAK DOZWOLONEGO OKREŚLNIKA

.....

- JEŻELI PUNKTU WIDZENIA ZAWARTEGO W PUBLIKACJI NIE MOŻNA UJAĆ PRZY POMOCY ŻADNEGO Z OKREŚLNIKÓW DOZWOLONÝCH DLA DANEGO DESKRYPTORA,

należy:

- dodać deskryptor o tym samym znaczeniu, co określnik

np. - - **classification** i **Classification** ; - - **instrumentation** i **Equipment and Supplies**

Przykład:

Deskryptor **Baseny kąpielowe** nie łączy się z określnikiem - - **sprzęt**

Należy dodać dwa deskryptory:

Baseny kąpielowe

Sprzęt i wyposażenie

Nie należy stosować określnika „na siłę”

Brak określnika jest lepszym wyjściem niż określnik wprowadzający w błąd

- CZĘSTE WZAJEMNE ZALEŻNOŚCI W UŻYCIU OKREŚLNIKÓW

Kiedy wiadomo, że choroba A powoduje chorobę B:

Choroba A - - powikłania

Choroba B - - etiopatogeneza

Kiedy lek lub procedura powoduje działanie uboczne:

Choroba - - etiologia chemiczna

Nazwa leku - - działanie uboczne

Choroba - - etiopatogeneza

Procedura - - działanie uboczne

- CZĘSTE WZAJEMNE ZALEŻNOŚCI W UŻYCIU OKREŚLNIKÓW

.....

Praca omawia śmiertelność spowodowaną przez chorobę w określonym kraju:

Choroba - - **śmiertelność**

Nazwa geograficzna - - **epidemiologia**

Praca opisuje zmiany biochemiczne wywołane przez lek w narządzie:

Narząd - - **metabolizm**

Nazwa leku - - **farmakologia**

Kiedy opisano użycie określonego leku w leczeniu choroby:

Choroba - - **farmakoterapia**

Nazwa leku - - **stosowanie lecznicze**

- UŻYCIE NIEKTÓRYCH OKREŚLNIKÓW POCIĄGA UŻYCIE DESKRYPTORÓW

---

przykłady:

-- **historia** - zazwyczaj dodaje się przedział chronologiczny

-- **prawo** - zazwyczaj dodaje się hasło geograficzne

-- **prawo** - jeśli praca zawiera więcej niż 20% tekstów aktów prawnych:
Typ publikacji Akty prawne

-- **statystyka i dane liczbowe** - jeśli praca zawiera więcej niż 20% danych statystycznych:
Typ publikacji Statystyki

- DUŻE ZMIANY W UŻYCIU OKREŚLNIKÓW OD WERSJI 2016

2016 usunięto: **diagnostic use**

2017 usunięto: **radiography, radionuclide imaging, ultrasonography**;
wprowadzono: **diagnostic imaging**

2018 usunięto: **contraindications**

2019 usunięto: **manpower, secretion, utilization**

- ZMIANY W TŁUMACZENIU OKREŚLNIKÓW W WERSJI 2016

.....

	BYŁO	JEST
adverse effects	działanie szkodliwe	działanie uboczne
agonists	agoniści	agonisty
anatomy & histology	morfologia	anatomia i histologia
antagonists & inhibitors	antagoniści i inhibitory	antagonisty i inhibitory
education	nauczanie	edukacja
ethnology	ludność	etnologia
growth & development	rozwój	rozwój i wzrost
prevention & control	profilaktyka	zapobieganie
radiotherapy	leczenie promieniami	radioterapia
standards	normy	standardy
toxicity	toksykologia	toksyczność

NARZĘDZIA INDEKSOWANIA

MeSH BROWSER: CZYTAJMY ADNOTACJE - TO SĄ INSTRUKCJE DLA NAS

Dietary Fats MeSH Descriptor Data 2023

[Details](#)[Qualifiers](#)[MeSH Tree Structures](#)[Concepts](#)

MeSH Heading Dietary Fats
Tree Number(s) D10.212.302
G07.203.300.375
J02.500.375

Unique ID D004041

RDF Unique Identifier <http://id.nlm.nih.gov/mesh/D004041>

Annotation /adv eff: coordinate with disease /etiol, not /chem ind; /ther use: coordinate with specific disease /diet ther

Scope Note Fats present in food, especially in animal products such as meat, meat products, butter, ghee. They are present in lower amounts in nuts, seeds, and avocados.

Entry Term(s) Fats, Dietary

Registry Number 0

Public MeSH Note 64

History Note 64

Entry Combination chemistry:Fats /chemistry
deficiency:Lipids /deficiency

Date Established 1964/01/01

Date of Entry 1999/01/01

Revision Date 2014/12/18

MeSH Descriptor Data 2022

Tłuszcze pokarmowe

Zobacz rekord w języku angielskim

2022

Pobierz w formacie MARC

Szczegóły rekordu

Kwalifikatory

Struktury Drzewa MeSH

Pojęcia MeSH

Deskryptor

Tłuszcze pokarmowe

Kod języka

PL

Numer(y) Drzew(a)

D10.212.302
G07.203.300.375
J02.500.375

Unikatowe ID

D004041

Unikalny Identyfikator RDF

<http://id.nlm.nih.gov/mesh/D004041>

Adnotacja

/adv eff: coordinate with disease /etiol, not /chem ind; /ther use: coordinate with specific disease /diet ther

Inne formy

Tłuszcze jadalne

Historyczny przypis

64

Niedozwolone połączenia

[deficiency:Lipids /deficiency](#)
[chemistry:Fats /chemistry](#)

Data utworzenia

01/01/1999

Data aktualizacji

18/12/2014

Data wprowadzenia

01/01/1964

Nukat Number

m 2003919000

[Wyświetl rekord w systemie MeSH NLM](#)

- **NARZĘDZIA INDEKSOWANIA**
.....

MeSH Browser – adnotacje, zakres stosowania, drzewa hierarchiczne

NUKAT – wersja polsko-angielska haseł MeSH 2015 / 2016 ?

MeSHPol - wersja polsko-angielska haseł MeSH 2022

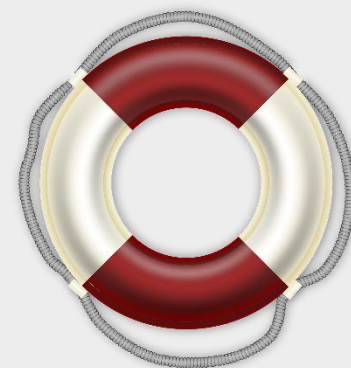
- **POMOCNICZO** porównanie charakterystyki przedmiotowej:

LocatorPlus

Artykuły w PubMed

MeSH on Demand

LCC

• PUŁAPKI W STOSOWANIU OKREŚLNIKÓW - JAKIE BŁĘDY ŁATWO POPEŁNIĆ

---

1. Użycie dwóch deskryptorów zamiast hasła rozwiniętego, np.

Cukrzyca

Diagnostyka

Powinno być: **Cukrzyca - - diagnostyka**

2. Niekonsekwencje w użyciu określników wzajemnie zależnych

3. Zignorowanie adnotacji w rekordzie określnika

4. Nieznajomość zakresu stosowania określnika. Na przykład:

- - **działanie uboczne** przydziela się, jeśli omówiono niezamierzone szkodliwe działanie uboczne substancji lub procedury w ich normalnym zastosowaniu;

- - **zatrucia** stosuje się, gdy omówiono ciężkie lub zagrażające życiu działanie substancji poprzez przedawkowanie, wypadek, błąd lub narażenie środowiskowe;

- - **toksyczność** przydziela się dla badań eksperymentalnych dotyczących działania i marginesu bezpiecznego stosowania leków, substancji chemicznych i czynników środowiskowych oraz nie zagrażającą życiu ekspozycję na czynniki środowiskowe.

NA SKRÓTY

Przewodnik dla studentów I roku
UJ CM

Zdalny dostęp do zasobów
Biblioteki

Biblioteka A-Z

Zasoby

Katalog

Bibliografia UJ CM

Publikacje w ewaluacji 2017-
2021

e-Zasoby

PubMed

O Bibliotece

Kontakt i godziny otwarcia

Biblioteka zdalnie

Skanowanie

Szkolenia w Bibliotece

Portal Zarządzania Wiedzą UJ CM

Publikowanie w Open Access

BIBLIOGRAFIA, BIBLIOMETRIA I SAMOOCENA

KSIĄŻKI ELEKTRONICZNE

FACEBOOK

INSTAGRAM

RSS

Open Access

- SZKOLENIE I QUIZ DLA KATALOGERÓW MESH:

https://www.nlm.nih.gov/tsd/cataloging/trainingcourses/mesh/intro_010.html

The screenshot shows the NIH National Library of Medicine website. At the top, there is a dark blue header with the NIH logo and the text 'National Library of Medicine'. To the right of the logo is a search bar labeled 'Search NLM' with a magnifying glass icon. Below the header is a navigation bar with four menu items: 'PRODUCTS AND SERVICES', 'RESOURCES FOR YOU', 'EXPLORE NLM', and 'GRANTS AND RESEARCH', each with a downward arrow. The main content area has a dark blue background with the title 'TSD / Cataloging and Metadata Management: Using Medical Subject Headings (MeSH®) in Cataloging' in white. Below the title is a breadcrumb trail: 'Home > About the NLM > NLM by Organization > Library Operations > Technical Services Division > Cataloging and Metadata Management > MeSH Training Course: Introduction'. On the left side, there is a table of contents with a highlighted 'Introduction' item. The main content area features a large 'Introduction' heading, followed by 'Acknowledgements' which lists the course developers and online interactive content developers. Below that is 'Additional Information' which provides links to policies and customer support.

NIH National Library of Medicine

Search NLM

PRODUCTS AND SERVICES ▾ RESOURCES FOR YOU ▾ EXPLORE NLM ▾ GRANTS AND RESEARCH ▾

TSD / Cataloging and Metadata Management: Using Medical Subject Headings (MeSH®) in Cataloging

Home > About the NLM > NLM by Organization > Library Operations > Technical Services Division > Cataloging and Metadata Management > MeSH Training Course: Introduction

Introduction

Module 1 - Subject Analysis Principles ▾

Module 2 - Introduction to Medical Subject Headings (MeSH) ▾

Module 3 - MeSH Browser ▾

Module 4 - Descriptors: Selecting the Main Concept(s) ▾

Module 5 - Qualifiers (Subheadings) ▾

Module 6 - Geographicals ▾

Module 7 - Publication Characteristics ▾

Module 8 - Names or Work Titles as Subjects ▾

Introduction

Acknowledgements

- The course content was developed by:
  - Tina Shrader, Head, Cataloging and Metadata Management Section
  - Barbara Bushman, Assistant Head, Cataloging and Metadata Management Section
  - Sharon Willis, Senior Cataloging Specialist
- The online interactive content was developed by:
  - Rachel Kleinsorge, MEDLARS Management Section
  - Mary Ann Hantakas, MEDLARS Management Section
- The online interactive content was revised by Lucy Echegoyen, Library Technology Services Section
- All examples are current as of the 2017 release of MeSH

Additional Information

- Additional Information regarding NLM Cataloging and Metadata Management Section's policies and procedures can be found on the Cataloging and Metadata Management Section homepage.
- Any questions should be sent to NLM Customer Support